

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Opiskelijakirjaston verkkojulkaisu 2007

Suomalais-ugrilainen tarkekirjoitus

Viides painos

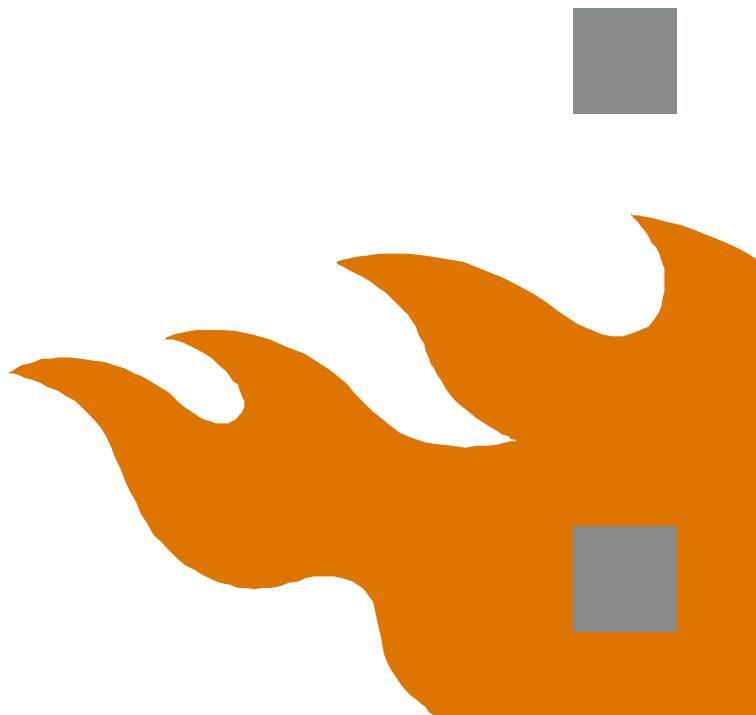
Liitteenä tärkeimmät fonetiikan oppisanat (suomi –
englanti)

Toim. Antti Sovijärvi ja Reino Peltola

Helsingin yliopiston fonetiikan laitoksen julkaisuja 9
Helsinki: 1970

Tämä aineisto on julkaistu verkossa oikeudenhaltijoiden luvalla. Aineistoa ei saa kopioida, levittää tai saattaa muuten yleisön saataviin ilman oikeudenhaltijoiden lupaa. Aineiston verkko-osoitteeseen saa viitata vapaasti. Aineistoa saa opiskelua, opettamista ja tutkimusta varten tulostaa omaan käyttöön muutamia kappaleita.

www.opiskelijakirjasto.lib.helsinki.fi
opiskelijakirjasto-info@helsinki.fi

PUBLICATIONES
INSTITUTI PHONETICI UNIVERSITATIS HELSINGIENSIS

HELSINGIN YLIOPISTON FONETIIKAN LAITOKSEN JULKAISUJA

* 9 *

SUOMALAIS-UGRILAINEN TARKEKIRJOITUS

Toimittaneet
ANTTI SOVIJÄRVI ja REINO PELTOLA

VIIDES PAINOS

LIITTEENÄ
TÄRKEIMMÄT FONETIIKAN OPPISANAT
(SUOMI-ENGLANTI)

HELSINKI 1970

Suomalais-ugrilainen tarkekirjoitus

(Tarkistettu 1970)¹

Peruskirjaimisto

Suomalais-ugrilaisten kielten tarkekirjoituksessa käytetään seuraavia tavallisen (latinalaisperäisen) kirjaimiston kursivituyppeja pieniä kirjaimia: *a b c d e f g h i j k l m n o ö p q r s š t u ü v w x y z ž* (sekä vielä *c*-kirjainta nurinkäännettynä).

Lisäksi käytetään seuraavia muihin kirjaimistoihin kuuluvia kursivituyppeja kirjaimia:

α β γ δ ε η θ κ π ρ τ φ χ ψ (kreikkalaisesta kirjaimistosta),

л (venäläisestä kirjaimistosta),

ł (puolalaisesta kirjaimistosta),

æ ø (norjalais-tanskalaisesta kirjaimistosta),

ð (islantilaisesta kirjaimistosta) ja

œ (ranskalaisesta kirjaimistosta).

Kirjainten äännearvo ilmenee äännetaulukoista ja jäljempänä olevista selityksistä.

Kapiteelikirjaimet

Kursivituypeilla kapiteelikirjaimilla (*A A Æ D D E I J L L M N R U U V W Y Ž Ψ*) osoitetaan tavallisesti soinnillisena esiintyvän äänten soinnittomuutta (esim. virE *külähN*, Soikk. *ripsU*). Vakiintuneen käytännön mukaan merkitään kapiteelikirjaimilla (varsinkin tapauksissa *B b G g Z z*) myös sellaisia konsonantteja, jotka ovat joko soinnittomia tai puolisoinnillisia. Mikäli kuitenkin erikseen

¹ Suomalais-ugrilaisen tarkekirjoituksen historiasta, perusteista ja kehityksestä ks. SETÄLÄ Über die Transskription der finnisch-ugrischen Sprachen (FUF 1, 1901—02, ss. 15—52); ÄIMÄ Ehdotuksia muutoksiksi suomalais-ugrilaisten kielten transskriptsioniin (Vir. 1932, ss. 377—385); id. Muutampia lisäehdotuksia suomalais-ugrilaisten kielten transskriptsioniasiaassa (Vir. 1933, ss. 258—267); id. Yleisen fonetiikan oppikirja (1938), ss. 182—195; K. VENDE Finno-ugorskaja transkripsija, Tallin 1967, 76 s.

halutaan osoittaa konsonantin soinnittomuutta ja puolisoinnillisuutta, käytetään jälkimmäisen erityismerkkinä kapiteelikirjaimen päällä olevaa pistettä (esim. vir. *vaçàne*, Soikk. *karzid*). Äänteen soinnittomuutta voidaan myös osoittaa äänteen tavallisen merkin (kursiivityyppisen pienen kirjaimen) alla olevalla viivalla: *a ä e i b d g j* jne.; jälkimmäistä tapaa käytetään aina *o ö ø ε α ä η*-kirjaimilla merkittyjen äänteiden soinnittomuutta osoitettaessa (*o ö ø ε α ä η*). — Kahden äänteen välistä soinnitonta siirtymä-äännettä, johon voi liittyä laryngaalihälyä, merkitään kapiteeli-*H*:lla (lpL *olHkut*, lpI *aHtši*).¹ — Kapiteeli-*κ* = soinniton (*κ* = soinnillinen) palataalinen maiskausäänne (avulsiivi), kapiteeli-*τ* = soinniton (*τ* = soinnillinen) dentaalinen maiskausäänne ja kapiteeli-*Π* = soinniton (*π* = soinnillinen) labiaalinen maiskausäänne. Kapiteeli-*ρ* = soinniton uvulaarinen tremulantti (= *ρ*).

² merkillä osoitetaan soinnitonta laryngaaliklusiilia ja ³ merkillä soinnillista laryngaalispiranttia.

Nurinkäännetyt kirjaimet

Nurinkäännetyllä vokaalimerkillä (*v p ə ə̃ i o v ə x*) osoitetaan epämääräisellä kielen tai huulten artikulaatiolla ääntynyttä l. redusoitunutta (vaja-ääntöistä) vokaalia. Vokaalin redusoituneisuutta voidaan myös osoittaa pienellä kirjaimen alla olevalla *-*merkillä (*q q̃ e i α ε æ* jne.). Jälkimmäistä tapaa käytetään *o u ü ɔ ø æ*-kirjaimilla merkittyjen vokaalien redusoituneisuutta osoitettaessa, jollei turvauduta kirjainten kyljelleen kääntämiseen (*o s̃ s̃ o s̃ s̃*).

Nurinkäännettyä *y*-kirjainta (*h*) käytetään soinnillisen *h*:n merkkinä. Nurinkäännettyä *m*-kirjainta saatetaan käyttää keskivokaalisen *u*:n merkkinä (*u = y*). Nurinkäännetyllä *c*-kirjaimella (*ɔ*) osoitetaan puoliväljää *o*-äännettä; nurinkäännetty kapiteeli-*ɔ* (*ɔ*) = soinniton, puoliväljä *o*. Nurinkäännetty kapiteeli-*v* (*ɹ*)² = mikä vokaali tahansa. Nurinkäännettyä *r*-kirjainta (*ɹ*) käytetään soinnillisen täryttömän puolitremlanttin merkkinä (*ɹ* = vast. soinniton äänne).

Pienikokoiset kirjaimet

Rivin ylälaidassa olevilla pienikokoisilla kirjaimilla osoitetaan ylilyhyitä švaavokaaleja ja siirtymä-äänteitä sekä yleensäkin ylilyhyitä äänteitä (esim. sm. *kol^{me}*, *mä^{en}*, *tänn^E*, lyyd. *and^{uo}*).

¹ Tämän merkin sijasta on käytetty myös nurinkäännettyä *c*-kirjainta (*ɔ* t. ²).

² Tällä merkillä K. F. Karjalainen osoitti ostjakin frikolateraalista *l*-äännettä (— ohci-scñ, ss. 12—13 olevan taulukon *Ł*).

Petiittikokoinen, rivin ylä laidassa oleva, pisteetöntä kursivikysymysmerkkiä muistuttava $\circ$ osoittaa soinnitonta lujaa aluketta tai lopuketta.

Rivin alla olevalla pienikokoisella kirjaimella osoitetaan edellä tai jäljessä olevan äänteen aiheuttamaa sivuartikulaatiota, esim. a_o = labiaalistunut a ($a:n$ ja $a:n$ välinen äänne); s_o = väljä sibilantti, johon liittyy huulten pyöristys; l_u = u -värinen l ; l_i = i -värinen l ; δ_r = r -värinen dentaalispirantti.

Diakriittiset merkit l. tarkkeet

$\sim$ osoittaa kirjaimen päällä äänteen vahvaa nasaalisuutta tai naso-oraalisuutta ($\tilde{a}$) ja kirjaimen alla heikkoa nasaalisuutta tai naso-oraalisuutta ($\underset{\sim}{a}$) (esim. lyyd. *koōz*, sm. murt. *isää hatt*).

$\underset{\sim}{\sim}$ kirjaimen alla osoittaa äänteen artikulaatiopaikan lievää takaisuutta ($\underset{\sim}{t}$ = postalveolaarinen t , $\underset{\sim}{k}$ = postpalataalinen k , $\underset{\sim}{e}$ = taempi etu- e).

$\underset{\sim}{\sim}$ kirjaimen alla osoittaa äänteen artikulaatiopaikan lievää etisyyttä ($\underset{\sim}{t}$ = prealveolaarinen t , $\underset{\sim}{k}$ = prepalataalinen k , $\underset{\sim}{e}$ = etisempi etu- e).

$\underset{\sim}{\sim}$ kirjaimen päällä osoittaa konsonantin voimakasta hankaushälyisyyttä ($\underset{\sim}{s}$ $\underset{\sim}{\chi}$ $\underset{\sim}{j}$ $\underset{\sim}{\check{h}}$, frikotremulantti $\underset{\sim}{r}$).

$\underset{\sim}{\sim}$ osoittaa kirjaimen alla vokaalin väljyyttä tai konsonantin höllyyttä ($\underset{\sim}{o}$ $\underset{\sim}{u}$ $\underset{\sim}{\check{s}}$) ja kirjaimen jäljessä rivin alareunassa äänteen huuliartikulaation lavenemista l. delabiaalistumista ($\underset{\sim}{o}$ $\underset{\sim}{u}$ $\underset{\sim}{\check{s}}$).

$\underset{\sim}{\sim}$ osoittaa kirjaimen alla vokaalin lievää suppeutta (suppeammuutta: $\underset{\sim}{a}$ $\underset{\sim}{o}$ $\underset{\sim}{i}$) ja konsonantin lievää dorsaalista liudentuneisuutta ($\underset{\sim}{t}$ $\underset{\sim}{k}$ $\underset{\sim}{l}$) sekä kirjaimen jäljessä konsonantin tiukkuutta ($\underset{\sim}{s}$ $\underset{\sim}{\chi}$ $\underset{\sim}{\delta}$ $\underset{\sim}{p}$).

$\underset{\sim}{\sim}$ kirjaimen päällä osoittaa vokaalin suppeutta (suppeammuutta: $\underset{\sim}{a}$ = $\underset{\sim}{a}$, $\underset{\sim}{o}$ = $\underset{\sim}{o}$, $\underset{\sim}{e}$ = $\underset{\sim}{e}$)¹ ja konsonantin puolisoinnillisuutta ($\underset{\sim}{b}$ $\underset{\sim}{d}$ $\underset{\sim}{g}$ = puolisoinnillisia medioita, $\underset{\sim}{k}$ $\underset{\sim}{t}$ $\underset{\sim}{p}$ = puolisoinnillisia tenuuksia).

$\underset{\sim}{\sim}$ kirjaimen alla osoittaa äänteen suurta takaisuutta ($\underset{\sim}{t}$ $\underset{\sim}{s}$ $\underset{\sim}{n}$ = kakuminaalinen t s n ; $\underset{\sim}{k}$ $\underset{\sim}{g}$ = faryngaalinen k g ; $\underset{\sim}{e}$ = taka- e).

$\underset{\sim}{\sim}$ kirjaimen alla osoittaa uvulaarisuutta (esim. $\underset{\sim}{R}$ $\underset{\sim}{r}^2$ $\underset{\sim}{\check{d}}$ $\underset{\sim}{k}$ $\underset{\sim}{\chi}$).

$\underset{\sim}{\sim}$ kirjaimen päällä osoittaa (eräissä tapauksissa) etuvokaalisuutta ($\underset{\sim}{a}$ $\underset{\sim}{\check{a}}$ $\underset{\sim}{o}$ $\underset{\sim}{u}$) ja konsonantin interdentaalisuutta ($\underset{\sim}{t}$ $\underset{\sim}{\check{d}}$ $\underset{\sim}{\check{\delta}}$).

$\underset{\sim}{\sim}$ kirjaimen päällä tai jäljessä ylhäällä osoittaa konsonantin liudentuneisuutta ($\underset{\sim}{n}$ $\underset{\sim}{l}$).

$\underset{\sim}{\sim}$ kirjaimen alla osoittaa konsonantin sonanttisuutta ($\underset{\sim}{r}$ $\underset{\sim}{l}$).

$\underset{\sim}{\sim}$ kirjaimen jäljessä osoittaa klusiilin aspiraatiota ($\underset{\sim}{p}^*$ $\underset{\sim}{t}^*$ $\underset{\sim}{k}^*$).

¹ Tällä merkillä voidaan osoittaa myös vokaalin suurta tiukkuutta: $\underset{\sim}{e}$ = $\underset{\sim}{e}$:n ja $\underset{\sim}{i}$:n välinen äänne jne. (esim. $\underset{\sim}{e}$ $\underset{\sim}{\check{e}}$ $\underset{\sim}{i}$ $\underset{\sim}{o}$ $\underset{\sim}{\check{o}}$ $\underset{\sim}{u}$); $\underset{\sim}{a}$:lla voidaan osoittaa myös $\underset{\sim}{a}$:n ja $\underset{\sim}{\check{a}}$:n välistä äännettä (= $\underset{\sim}{a}$); $\underset{\sim}{\check{e}}$ = $\underset{\sim}{\check{e}}$, $\underset{\sim}{\check{o}}$ = $\underset{\sim}{\check{o}}$, mutta jos on tarpeen, $\underset{\sim}{\check{e}}$ = $\underset{\sim}{\check{e}}$:n ja $\underset{\sim}{\check{o}}$:n välinen äänne jne. (esim. $\underset{\sim}{\check{a}}$, $\underset{\sim}{\check{e}}$ $\underset{\sim}{\check{e}}$ $\underset{\sim}{\check{o}}$, $\underset{\sim}{\check{e}}$ $\underset{\sim}{\check{o}}$ $\underset{\sim}{\check{o}}$).

² Soinnillisen uvulaarisen tremulantin merkinä voidaan käyttää myös $\underset{\sim}{o}$:ta ja vast. soinnittoman äänteen merkinä kapiteeli- $\underset{\sim}{p}$:tä.

ˈ osoittaa soinnillista lujaa aluketta vokaalimerkin edellä sekä puristussupistumaa, joka voi esiintyä vokaalialkuisessa sanassa, silloin kun se välittömästi seuraa vokaaliloppuista sanaa (esim. sm. murt. ˈ*eppä* ˈ*ollu*), vokaalimerkin päällä tai jäljessä katkon yhteydessä joskus esiintyvää puristus-supistumaa (esim. liiv. *mⁱēr* t. *mⁱeʹr* ˈmerenʹ, *lēʹb* ˈlehtiʹ) ja oraaliklusiilin jäljessä laryngaalista lisäsulkeumaa (ns. ejektiiveissä): *kʹ* = glottopalataalinen klusiili, *tʹ* = glottodentaalinen klusiili, *pʹ* = glottolabiaalinen klusiili.

ˌ kirjaimen alla osoittaa keskivokaalisuutta (*a e i*).

ˌ kirjaimen alla osoittaa, että vokaali esiintyy konsonanttisessa funktiossa (esim. vepsÄ ʔ_o ˈyöʹ).¹

ˌ kirjaimen alla osoittaa konsonantin koronaalisuutta (*ʃ ʒ*) ja vokaalin redusoituneisuutta (*q ɢ u*; vrt. *Nurinkäännetyt kirjaimet*).

ˌ kirjaimen alla osoittaa konsonantin post- tai laliodentaalisuutta, so. dentaalikonsonantin postdentaalisuutta (*t d ʃ ʒ ɾ*) ja labiaalikonsonantin labiodentaalisuutta l. dentilabiaalisuutta (*p b m*).

ˌ kirjainten välissä osoittaa tavurajaa (esim. veps. *m_etsas*; sm. murt. *ru(an ha)us*; sm. *linja(auto)*).

ˌ sanojen välissä osoittaa, että edellisen sanan viimeinen äänne on lausefonettisista syistä kokonaan tai osittain assimiloitunut seuraavan sanan alkuaänneen kaltaiseksi tai päinvastoin (esim. sm. murt. *minä koetiv_völjätäj_j ja ofin_jkirvēm_poes*; *semssen_dregōlin_dapasse*).

ˌ sanojen välissä osoittaa, että edellisen sanan loppukonsonantti on joutunut seuraavan sanan alkukonsonantiksi tai muodostunut sanoja yhdistäväksi geminaataksi (esim. sm. murt. *nin_oikei*; *kaup_pol teht*).²

ˌ kirjaimen alla osoittaa äänneen käheä- l. sameasointisuutta (esim. Soikk. *rīh_ipapp_i* ˈriihenlämmittäjäʹ).

ˌ kirjaimen alla osoittaa äänneen soinnittomuutta (*a = A b = B r = R*).

ˌ kirjaimen alla osoittaa äänneen narinaäänisyyttä, esim. sm. *päivä₊*.

ˌ kirjaimen jäljessä osoittaa eksplosioon l. laukeaman puutetta (*t₋ n₋*).

Äänteiden ke s t o a s t e i t a osoitetaan seuraavasti:

- 1) Pienikokoinen kirjain rivin ylälaidassa = ylilyhyt kesto (esim. *a e i t*) ja
- 2) ˌ kirjaimen päällä = vajaalyhyt kesto (*ä ě ĭ t̃*).
- 3) Kirjain ilman kestoa osoittavaa lisämerkkiä = lyhyt kesto (*a e i t*),
- 4) ˌ kirjaimen jäljessä = puolilyhyt kesto (*a e ĭ t̃*),
- 5) ˌ kirjaimen päällä = puolipitkä kesto (*à è ì t̃*),
- 6) ˌ (kulma, jonka kärki on suuntautunut oikealle) kirjaimen päällä = vajaapitkä kesto (*à è ĭ t̃*),

¹ Diftongin jälkikomponenttia osoittavan kirjaimen alle kaarta ei merkitä.

² Hakamerkin sijasta voidaan käyttää tavuviivaa, esim. *s-oli* ˈse oliʹ.

7) $\bar{\cdot}$ kirjaimen päällä = pitkä kesto ($\bar{a} \bar{e} \bar{i} \bar{i}$) ja

8) $\cdot\cdot\cdot$ kirjaimen päällä = ylipitkä kesto ($\hat{a} \hat{e} \hat{i} \hat{i}$).

Nämä 8 kestoastetta voivat yhtäikaa tulla kysymykseen vain hienossa ja käyräanalyttisessä transkriptiossa; yleensä riittävät seuraavat 5 kestoastetta: ylilyhyt ($\sim$ vajaalyhyt), lyhyt, puolipitkä, pitkä ja ylipitkä: $\cdot$ ($\sim\hat{a}$) $a \hat{a} \bar{a} \hat{a}$.

Tavujen suhteellista painollisuutta osoitetaan seuraavasti:

$\cdot\cdot\cdot$ tavun sonanttia osoittavan kirjaimen jäljessä = pääpaino (esim. *sa·naton*).

$\cdot\cdot\cdot\cdot$: tavun sonanttia osoittavan kirjaimen jäljessä = sivupaino (esim. *sa·nalli:nen*).

Tämän sijasta voidaan käyttää Kansainvälisen foneettisen yhdistyksen merkintää:

$\cdot$ tavun ensimmäistä äännettä osoittavan kirjaimen edessä = pääpaino (esim. *'sanaton*).

$\cdot\cdot$ tavun ensimmäistä äännettä osoittavan kirjaimen edessä = sivupaino (esim. *'sana₁linen*).

Puhetahdin ja esitahdin rajoja voidaan merkitä vino-viivalla (/) ja seuraavaksi laajemman puheyksikön (esim. rytmijakson) rajoja rivin yläpuolella olevalla pienellä plusmerkillä (+). Vinoviivaa ei käytetä esitahdin alussa. Sanojen läheistä ääntämyksellistä yhteenkuuluvuutta voidaan tarvittaessa osoittaa yhdysmerkillä (-). Esim. + / *ei-ole* / *aijat* / + / *nä₁kun oli* / *ennen* / +; + *mutta* / *niit₁ ajat₁elkämme* / *joul₁u₁a* / +.

Lausefoneettista painotusta osoitettaessa käytetään jompaakumpaa pääpainon merkkiä tarkoittamaan puhetahdin vahvasti painotettua l. vahvaa tavua ja sivupainon merkkiä tarkoittamaan puhe- tai esitahdin puolivahvasti painotettua l. puolivahvaa tavua. Esim. *vepsÄ* + / *ka₁tsu vaigi* / *i·vaške se* / + / *l₁ä·ks li·kaht* / *ra·dole d₁a:i* / +; + / *'kanta₁kämme* / *'vissillä* / *'arvok₁kūdella* / + *'sitä* / *'väistämä₁töntä* / *'tosi₁asi₁ä* / +. Puhetahdin vahvojen tavujen suhteellista lausepainollisuutta voidaan osoittaa pääpainon merkin sijasta tavun ensimmäisen vokaalin (tai muun sonantin) yläpuolella olevalla pienikokoisella numerolla (^{1 2 3 4}), jolloin ⁴ tarkoittaa painon vahvinta ja ¹ heikointa astetta. Esim. + *tai* / *'eivät₁hän ne* / *'nuok₁ä₁käsit₁tēt* / + *olep* / *'pieni₁ä eivätkä* / *'l₁ijjoin 'suri₁a* / +.

Taukoja voidaan osoittaa seuraavasti:

⤿ = kokotauko, jonka rytminen kesto on verrattavissa rytmillisen sanajakson (ns. rytmijakson) vaatimaan ääntöaikaan.

⤿ = täytetauko, jonka rytminen kesto on verrattavissa edellisen puhetahdin tai sitä lyhyemmän puhunnoksen taikka enintään edellistä rytmijaksoa lyhyemmän sanajakson vaatimaan ääntöaikaan.

Esim. vepsÄ + / 'ende ,eli / — / + / 'koumen ,kesken / 'velle ,sid / + — + ,nehe / 'velleset / 'kahten ,kesken / + ,oldhe / 'hüväd / — / +.

Rytmitutkimuksissa voidaan taukojen rytmistä pituutta osoittaa vinoviivojen vieressä olevilla pienikokoisilla numeroilla (esim. ⁰⁻⁴), jolloin ⁰ tarkoittaa (edellistä) puhetahtia lyhyemmän, ¹ puhetahdin pituisen, ² kahden puhetahdin, ³ kolmen ja ⁴ neljän puhetahdin pituisen tauon kestoa (esim. /¹/⁰.)

Huom! Puolikarkeassa tarkekirjoituksessa, jossa ei haluta erikseen merkitä puhe- ja esitahtien rajoja em. vinoviivalla, voidaan tätä merkkiä käyttää yksinkertaisena (/) osoittamaan lyhyttä taukoa ja kaksinkertaisena (//) pitkää taukoa, ns. kokotaukoa.

P u h e ä ä n i a l a n yleistä, keskimääräistä korkeutta ja sen muutoksia voidaan osoittaa seuraavilla, sanajakson eteen asetettavilla merkeillä:

= sanajakson yleinen puheääniala on tavallisesti käytettyä alaa (ns. puhekvinttiä) tuntuvasti korkeampi (ns. »ylentynyt» ääni).

b = sanajakson yleinen puheääniala on tavallista alaa tuntuvasti matalampi (ns. »alentunut» ääni).

h = siihen asti käytetty, tavallista alaa korkeampi tai matalampi ääni-ala muuttuu tavalliseksi; tavallinen ala voidaan jättää muissa tapauksissa merkitsemättä.

#-h = korkeammasta alasta siirrytään vähitellen tavalliseen.

h-# = tavallisesta alasta siirrytään vähitellen korkeampaan.

h-b = tavallisesta alasta siirrytään vähitellen matalampaan.

b-h = matalammasta alasta siirrytään vähitellen tavalliseen.

S ä v e l k u l k u a, joka esiintyy t a v u s s a, osoitetaan seuraavilla, sonantin jäljessä rivin yläreunassa olevilla merkeillä.

... = laskeva sävelkulku, esim. ruotsinr. a''ndən 'henki'; lätti pi''rkt 'ostaa'.

... = nouseva sävelkulku, esim. ruotsinr. a''nden 'sorsa'.

... = heikosti nouseva tai tasainen, esim. lätti lai''va 'vene', ti''ts 'silta'.

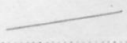
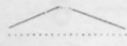
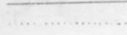
... = laskeva-nouseva sävelkulku, esim. liiv. lē''d 'lehti'; ei tarkoita katkon yhteydessä joskus esiintyvää puristussupistumaa (vert. s. 8).

... = nouseva-laskeva sävelkulku, esim. sm. kī''tos (ihmettelevästi).

... = tasainen sävelkulku, esim. sm. päi''vā'' (tavallisesti).

Yksityisen s a n a n t a i s a n a r y h m ä n s ä v e l k u l u n yleistä suuntaa voidaan merkitä rivin päällä sanan tai sanajakson yläpuolella olevilla, pitkällä viivamerkeillä.

..... = laskeva sävelkulku, esim. 'kī''tos (päättäväisesti).

- = nouseva sävelkulku, esim. 'k_itos (kohteliaasti).
 = laskeva-nouseva sävelkulku, esim. 'k_itoksia ,paljon (sovinnaisesti).
 = nouseva-laskeva sävelkulku, esim. ,sitä 'vähem,män (aprikoiden).
 = tasainen sävelkulku, esim. 'huomenta, 'pojat (välinpitämättömästi).

Milloin on tarpeellista tarkemmin osoittaa lausefoneettista sävelkulku a (tarpeen mukaan erikseen merkityn yleisen äänialan ohella), voidaan tavujen suhteellinen, leposävelen pohjalta arvioitava äänenkorkeus merkitä pienikokoisilla, tavun ensimmäisen vokaalin (tai muun sonantin) yläpuolella olevilla numeroilla (¹⁻⁴), jolloin ⁴ tarkoittaa selvästi kohonnutta, ³ jonkin verran leposäveltä (²) korkeampaa, ² puhujan käyttämän äänialan leposäveltä ja ¹ tätä säveltä matalampaa säveltä, joka esim. suomessa esiintyy ajatuskulun päättävyyttä (terminaalisuutta) ilmaisevana lausemelodisena tuntomerkkinä. Jos numeroilla merkitään yhtäikaa tavujen painotuksen ja sävelkulun asteita, suositellaan sellaista merkintätapaa, että painotuksen numerot asetetaan rivin yläpuolelle ja sävelkulun numerot rivin alapuolelle. Toisinaan on välttämätöntä tavun sävelkulun liu'untaa osoittaa kahdella, jopa kolmellakin numerolla. Esim.

sm. + $\overset{1}{a}-$ / $\overset{4}{h\bar{a}}$ — / + / $\overset{3}{t}e$ $\overset{2}{o}lette$ / $\overset{4}{k}emisti$ / + — $\overset{3}{m}ikä$ / $\overset{3}{i}hana$ / $\overset{2}{a}mmat_i$ / +;

ruotsinr. + / $\overset{3}{a}nti\eta\eta n$ / $\overset{4}{b}\bar{e}\bar{s}$ $\overset{4}{e}llor$ / $\overset{4}{b}r\bar{u}nt$ — / + / $\overset{3}{i}nt\bar{a}$ / $\overset{4}{a}lt_f\bar{o}r$ / $\overset{3}{m}\bar{o}rkt$ — / +.

Piirros 1

1	= bilabiaalinen vyöhyke	(huulivyöhyke)
2	= dentilabiaalinen v.	(hammashuulivyöhyke)
3	= interdentaalinen v.	(hammasvälikkö)
4	= postdentaalinen v.	(hampaidentaus)
5	= prealveolaarinen v.	(etuvalli)
6	= medioalveolaarinen v.	(keskivalli)
7	= postalveolaarinen v.	(takavalli)
8	= kakuminaalinen v.	(kitakupu)
9	= prepalataalinen v.	(etulaki)
10	= mediopalataalinen v.	(keskilaki)
11	= postpalataalinen v.	(takalaki)
12	= uvulaarinen v.	(kitakieleke)
13	= faryngaalinen v.	(nieluntaus)
14	= laryngaalinen v.	(kurkunpäävyöhyke)
15	= apikaalinen v.	(¹ kielen ¹ kärkivyöhyke)
16	= koronaalinen v.	(¹ kielen ¹ lapavyöhyke)
17	= predorsaalinen v.	(¹ kielen ¹ etuselkä)
18	= mediodorsaalinen v.	(¹ kielen ¹ keskiselkä)
19	= postdorsaalinen v.	(¹ kielen ¹ takaselkä)
20	= radikaalinen v.	(¹ kielen ¹ tyvivvyöhyke)
21	= lateraalinen v.	(¹ kielen ¹ laidevyöhyke, kielen laitteet)
22	= sublingvaalinen v.	(kielenalus)

N_1 = nenäontelosto

N_2 = ylä- l. nenänieluontelo

N_p = nenäportti

E = kurkunkansi (epiglottis)

K_1 = kurkunpään eteisontelo

K_2 = taskuontelo

T = henkitorvi (trachea)

$Av.$ = alavalli l. alaetuhampaiden valli

Konsonantit

3.	2.	Labiaalit				Dentaaalit								Palataalit				Uvulaarit	Laryngaalit	
		bilabiaalit		dentilabiaalit		inter- den- taalit	post- den- taalit	pre- alveo- laarit	medio- alveo- laarit	post- alveo- laarit	kaku- minaa- lit	liuden- tuneet	liuden- tuneet	pre- palat.	velaarit		st. sll.		st. sll.	liuden- tuneet
			liuden- tuneet		liuden- tuneet										medio- palat.	post- palat.				
1. Soinnillisuus →		st. sll.	st. sll.	st. sll.	st. sll.	st. sll.	st. sll.	st. sll.	st. sll.	st. sll.	st. sll.	st. sll.	st. sll.	st. sll.	st. sll.	st. sll.	st. sll.	st. sll.	st. sll.	
Klusiilit {	kovat l. tenuis- pehmeät l. media-	p	p̣	p̥		ḱ	ṭ	t̥	t̥	t̥	t̥	t̥	ḳ	ḳ	k̥	k̥	ḳ	ʔ		
		B b	ḅ ḅ	b̥ b̥			ḍ	d̥	d̥	d̥	d̥	d̥	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ḡ	ħ ʕ		
Spirantit		φ	β						θ	ð	θ	ð	θ'	χ	γ			h fi		
Puolivokaalit		w	w										j							
Sibilantit	{ suppeat väljät								z	ž	s	ž	š	ž						
									ž	ž	š	ž								
Tremulantit		ʃ	ʃ						r	r		r	r							
Puoli- tremulantit	{ täryttömät yksitäräiset								v	ɹ		v	v							
									ð	ð		ð	ð							
Frikolateraalit									l	l̥		l	l							
Lateraalit	{ heleät puolitummat tummat								l	l		l	l							
									l	l		l	l							
Nasaalit		M m	ṃ	m̥					ɱ	ɱ		ɱ	ɱ	ŋ	ŋ					

Vokaalit

1. Huuliaukeaman muoto →			Labiaalivokaalit (Pyöreät vokaalit)			Illabiaalivokaalit (Lavat vokaalit)		
2. Suusolan suuruus ↓	3. Suusolan paikka →		Etuvok.	Keski- vok.	Takavok.	Etuvok.	Keski- vok.	Takavok.
	Suppeat vokaalit l. ylävokaalit	ū (y)	u	u	u	i	i	i
	Puolisuppeat vokaalit l. ylempät välivokaalit	ö	ø	ø	ø	e	e	e
	Puoliväljät vokaalit l. alemmat välivokaalit ...	ï	ɨ	ɨ	ɨ	ɛ	ɛ	ɛ
	Väljät vokaalit l. alavokaalit	ä	ɑ	ɑ	ɑ	ɑ	ɑ	ɑ

Äänteiden yleismerkit

Konsonantit:

x = mikä yksinäiskonsonantti tahansa
 xx = mikä geminaatta tahansa
 xy = mikä tahansa kahden konsonantin yhtymä
 qxy = mikä tahansa kolmen konsonantin yhtymä

Vokaalit:

Λ = mikä vokaali tahansa
 Ø = mikä takavokaali tahansa
 Ø̄ = mikä etuvokaali tahansa
 ΛΛ = mikä diftongi tahansa

Tärkeimpien suomen-ja englanninkielisten fonetiikan oppisanojen luettelo

Yhtäläisyysmerkin jäljessä oleva termi on sen edellä mainittua termiä tavallisempi suomenkielisessä esityksessä

affrikaatta	affricate, affricative consonant
a:n komponentti, a :n jäsen	element or segment of affricate
aksentti, paino	accent, stress
akuutti	acute
alakajetto	subglottal passages
alavokaali	low vowel
ylempi alavokaali	raised low vowel
alempi alavokaali	lowered low vowel
allofoni	allophone
aluke	beginning; initial glide
henkäysaluke	aspirated beginning
kova aluke	glottal catch, glottal attack
pehmeä aluke	clear beginning
alveolaarinen, hammasvalli-	alveolar
apikaali, -nen, kielenkärki-	apical sound, apical
apofonia, vokaalinvaihtelu	apophony, vowel gradation
apokopee = loppuheitto	
artikulaatio	articulation
höllä artikulaatio	lax articulation
tiukka artikulaatio	tense articulation basis
artikulaatiobaasis, -pohja	of articulation
artikulaatioliike, ääntöliike	articulation movement
artikulaatiopaikka, ääntymäpaikka	place of articulation
artikulaatiotapa, ääntymätapa	manner of articulation
avauma	opening
sulkeuma	closure, closing
supistuma	stricture
höllä	lax
tiukka	tense
suppea	close
puolisuppea	half-close
puoliväljä	half-open
väljä	open
artikulaatiovyöhyke, ääntymävyöhyke	zone of articulation
artikuloida	articulate
aspiraatio	aspiration
aspiroitturnalon	unaspirated
aspiraatta	aspirate
aspiroitunut	aspirated
assimilaatio, mukauma	assimilation
progressiivinen assimilaatio	progressive assimilation
regressiivinen assimilaatio	regressive assimilation
assimiloitunut, mukautunut, kaltaistunut	assimilated

assonantti — (tavun) konsonantti, sivuäänn	
astevaihtelu	(consonant) gradation
aukkoääanne = resonantti	
avauma	opening
avaumaääanne	opening sound
avulsiivi, maiskausääanne	click
bilabiaali, -nen, huuli-	bilabial sound, bilabial
delabiaalistunut, lavennut	delabialized
delabialisaatio, lavenneminen	delabialization
dentaali, hammäsääanne	dental sound
dentaalinen, hammas-	dental
diakriittinen merkki, tarke	diacritical sign, diacritical symbol
diftongi, päriääntiö	diphthong
d:n komponentti, d:n jäsen	element or segment of diphthong
diftongiutunut	diphthongized
digrafi	digraph
dissimilaatio, erilaistuma	dissimilation
dissimiloitunut, erilaistunut	dissimilated
dorsaali, -nen, kielenlaskä-	dorsal sound, dorsal
ejektiiivi	ejective
eksplöösiö, laukeama, laukeamisvaihe	explosion, break, release
elisiö	elision
epenteesi	epenthesis
erilaistua = dissimiloitua	
esitahti	beginning group
etulaki-, etulakinen = prepalataalinen	
etuselkä-, etuselkäinen = predorsaalinen	
etuvalli-, etuvallinen = prealveolaarinen	
etuvokaali	front vowel
falsetti, jänneääni	false alto, head voice
faryngaali, -nen	faryngeal sound, faryngeal
faryngovelaarinen	velar-faryngeal
faukaalinen	faucal
foneemi	phoneme
foneettinen	phonetic
fonetiikka	phonetics
fonometria	phonometry
fonologia	phonemics, phonology
formantti	formant
nieluförmantti, ykkösformantti	first (or throat) formant
suuförmantti, kakkosformantti	second (or mouth) formant
kolmosformantti	third formant
kurkunpääneteis- 1. nelosformantti	fourth formant
kielenalusformantti	sublingual formant
nielukoformantti	low nasal formant
nenäformantti	high nasal formant
rintaformantti	zero formant
fortis	hard, fortis
fraasi	phrase

frikatiivi, hankausääne	fricative sound
vahvahälyinen f. = spirantti	
heikkohälyinen f. = puolivokaali	
frikolateraali	lateral fricative
frikotremulantti	lateral rolled sound
geminaatta	geminate, double consonant
geminoitunut, kahdentunut	geminated, doubled
gingivaalinen = prealveolaarinen	
glottaali = laryngaali	
glottodentaalinen	denti-glottal
glottolabiaalinen	labio-glottal
glotto-oraalinen	oro-glottal
glottopalataalinen	palato-glottal
gravis	grave
hammasvalli	alveolar zone, teeth-ridge
etuvalli	prealveolar zone
keskivalli	medioalveolar zone
takavalli	postalveolar zone
hammasväli(kkö)-, hampaidenvälinen = interdentaalinen	
hankaushäly	frictional noise
hankausääne = frikatiivi	
haplologia	haplology
heikkopainoinen	weakly stressed
henkäyssointi	aspirated voice
honottaa	talk through the nose, talk with nasal accent
huippuääne = sonantti	
huuliavauma	labial opening, lip-opening
lavea huuliavauma	lip-spreading
pyöreä huuliavauma	lip-rounding
huulio	lip area
huulioluku	lip-reading
huulivokaali = labiaalivokaali	
häly	noise
hälyääne = insonantti	
höllä	lax
illabiaalivokaali, lavea vokaali	unrounded vowel
imploosio, tiivistymisvaihe	implosion, obstruction
implosiivi, imuääne	implosive
insonantti, hälyääne	insonant
intensiiteetti, vahvuus	intensity, strength
interdentaali, -nen, hampaidenvälinen, hammasväli-, hammasvälikkö-	interdental sound, interdental
intonaatio, sävelkulku	intonation
laskeva	falling
laskeva-nouseva	falling-raising
nouseva	raising
nouseva-laskeva	raising-falling
tasainen	equal

jaoste, hengitysjakso
 jänneääni = falsetti
 jännittäjälihaksen
 jäännöslittymä
 jäännöslouhe
 kaje, resonanssi
 kajeontelo
 kajetto, kajeontelosto
 alakajetto
 yläkajetto
 kajeääne = resonantti
 kakellus
 kakuminaali, -nen, kitakupuinen, kitakupu-
 kaltaistunut, mukautunut = assimiloitunut
 kannurustot
 katke, laryngaaliklusiili
 katkointonaatio
 katko (ääne)
 kerake = konsonantti
 keskiselkä-, keskiselkäinen = medioalveolaarinen
 keskivokaali
 kesto, kvantiteetti
 ylilyhyt
 vajaalyhyt
 lyhyt
 puolipitkä
 vajaapitkä
 pitkä
 ylipitkä
 kestoääne, kontinuaatiivinen ääne
 kielenalus-
 kielenjänne
 kielenkärki-, kielenkärkinen = apikaalinen
 kielenlapa- = koronaalinen
 kielenlyvi- = radikaalinen
 kieli
 kielen kärki
 kielen lapa
 kielen etuselkä
 kielen keskiselkä
 kielen takaselkä
 kielen laiteet
 kielen tyvi
 kieliluu
 kilpirusto
 kitakupu- = kakuminaalinen
 kitakieleke
 kitakieleke-, kitakielekkäinen = uvulaarinen

breath group

crico-thyroid muscles
 rudimentary connection
 rudimentary aspiration
 resonance resonating
 cavity resonating cavities
 subglottal passages
 supraglottal passages

kappacism
 cacuminal sound, cacuminal, retroflex

arytenoid cartilages
 laryngeal stop
 catch-intonation
 glottal restricted sound

mixed vowel, central vowel
 quantity, length, duration
 overshort
 undershort
 short
 half long
 underlong
 long
 overlong
 continuant
 sublingual
 frenulum

tongue
 tip of the tongue blade
 of the tongue front of
 the tongue middle of
 the tongue back of the
 tongue sides of the
 tongue tongue root
 hyoid bone
 thyroid (cartilage)

uvula

kitalaki
 kova kitalaki = suulaki
 pehmeä kitalaki = kitapurje
 kitaontelo
 kitapurje klusiili, umpiäänne
 kova klusiili = tenuis
 pehmeä klusiili = media
 kohtio
 kolmoisääntiö = triftongi
 komponentti, ks. affrikaatta, diftongi
 konsonantti (1), kerake
 konsonantti (2), sivuäänne, assonantti
 kontinuaatiivinen äänne = kestoäänne
 korko, musikaalinen aksentti

koronaalinen, kielenlapi-
 korriivaali = kouruäänne
 korvike(äänne) = substituutti
 kourusupistuma
 kouruäänne, korriivaali, sibilantti
 kova klusiili — tenuis
 kuiskaussupistuma
 kurkunkansi, epiglottis
 kurkunpää
 kurkunpääneteinen, -eteisontelo
 kvantiteetti = kesto
 kähysointi
 labiaali, huuliäänne
 labiaalinen, huuli-
 labiaalisointu
 labiaalistunut
 labiaalivokaali, pyöreä vokaali
 laideäänne = lateraali
 lakiäänne, palataali
 laryngaali, kurkunpää-äänne
 laryngaalinen, kurkunpää-
 laryngobukkaalinen
 lateraali, laideäänne
 lateraalinen, laide-
 lateraaliauukko, laidesola
 lateraaluupistuma, laidesupistuma
 laukeama = eksplosio
 lausefoneettinen
 lausefoniikka
 lausepaino lavea — illabiaalinen
 1. huuliavauma
 1. vokaali = illabiaalivokaali

palate, roof of the mouth

buccal cavity
 soft palate, velum
 plosive, explosive, stop, occlusive

locus

consonant
 consonant, assonant

melodic accent, musical accent,
 pitch accent
 bladed

grooved stricture
 sibilant, blade fricative

whispering stricture
 epiglottis
 larynx
 vestibule of the larynx

wheezing voice
 labial sound
 labial
 low-tone harmony
 labialized
 rounded vowel

palatal or velar consonant
 laryngeal sound, glottal sound
 laryngeal, glottal
 laryngobuccal
 lateral sound
 lateral
 lateral opening, lateral channel
 lateral stricture

sentence-phonetic
 sentence-phonetics
 sentence stress

spreading of the lips

laveta, delabiaalistua	delabialize
leenis	soft
lihaslisäke	muscular process
liittymä, tavuliittymä	connection
luja liittymä	tense connection
löyhä liittymä	lax connection
likvida	liquid consonant
lisäartikulaatio	coarticulation
liudentunut, palataalistunut	palatalized
liukuääanne, liukumaääanne	glide
loisvokaali = svaa, svarabhakti	
loppuheitto, apokopee	apocope
lopuke	finishing, final glide
henkäyslopuke	aspirated finishing
kova lopuke	hard finishing
pehmeä lopuke	clear finishing
lälkäytys	lambdacism
läpäisyääanne ('avauma-1. supistumaääanne')	passing sound
maiskausääanne, avulsiivi	click
media, mediaklusiili, pehmeä klusiili	soft plosive
medioalveolaarinen, keskivalli-	medioalveolar
mediodorsaalinen, keskiselkä-	mediodorsal
mediopalataalinen, keskilaki-	prevelar
metafonia, äänteenmukaus	metaphony, mutation
metateesi, takaheitto	metathesis momentary
momentaaninen äänne, äkkiääanne	sound
monoftongi, yksinäisvokaali	monophthong, monophthongal vowel
monoftongiutunut	monophthongized
mukautua, kaltaistua = assimiloitua	
murre	dialect
narinasupistuma	strobass stricture
narinaääni	strobass, creaky voice, glottal roll
nasaali, nenä-äänne	nasal, nasal sound
nasaalinen laukeama, n. eksploosio	nasal plosion, velic plosion
nasaalistunut	nasalized
nasaalistuminen, nasalisaatio	nasalization
nasaalivokaali, nenävokaali	nasal vowel
nasalisaatio = nasaalistuminen	
naso-oraali, nenä-suuääanne	naso-oral sound
nenäkäytävä	nasal passage
nenänieluontelo, ylänieluontelo	nasopharynx
nenäontelo(sto)	nasal cavities
nenäportti	velar-pharyngeal passage
nenäportin kohouma, Passavantin kohouma	enlargement of pharynx wall
nenä-suuääanne = naso-oraali	
nenä-vokaali, naso-oraalinen vokaali	nasal vowel
nenäväylä	nasal channel
nenä-äänne = nasaali	
nieluontelo	pharyngeal cavity, back cavity

nielukko	pharynx and nasopharynx
nivonta	linking
okkluusio, umpivaihe	plosion, retention
ominaisakuuluvuus	sonority
onomatopoeettinen, äänenmukainen	onomatopoeic, onomatopoeic
oraali, suuääne	oral sound
osasävel	partial tone, partial
pohjasävel, perussävel	fundamental tone
yläsävel	overtone, harmonic stress, stress
paino, (dynaaminen) aksentti	accent, dynamic accent
pääpaino	primary stress, main stress
sivupaino	secondary stress
lausepaino	sentence stress
sanapaino	word stress
heikkopainoinen	weakly stressed
vahvapainoinen	strongly stressed stressed,
painollinen	accented, accentuated
pääpainollinen	primary-stressed
pääpainoton	non-primary-stressed
sivupainollinen	secondary-stressed
painoton	unstressed, unaccented, unaccentuated
painotus	accentuation
palataalistunut, liudentunut	palatalized
palataali, lakiääne	palatal or velar consonant
pariääntiö = diftongi	
Passavantin kohouma, nenäportin kohouma	enlargement of pharynx Wall
pehmeä klusiili = media	
perussävel = pohjasävel	
pidäke	restriction
pidäkeääne ('supistuma- t. sulkeumaääne')	restricted sound
pohjasävel, perussävel	fundamental tone
postalveolaari, -nen, takavalli-	postalveolar sound, postalveolar
postdentaali, -nen	postdental sound, postdental
postdorsaali, -nen, takaselkä-	postdorsal sound, postdorsal
postpalataali, -nen, takalaki-	postvelar sound, postvelar
prealveolaari, -nen, etuvalli-	prealveolar sound, prealveolar
predorsaali, -nen, etuselkä-	predorsal sound, predorsal
prelingvaali	prelingual
prepalataali, -nen, etulaki-	prepalatal, palatal
prosodiikka, tehoteoppi	prosody
prosodiset ominaisuudet	prosodic qualities
puhehengitys	respiration of speech
puhetahti	stress group
puolisoinnillinen	half voiced
puolivokaali	semi-vowel
puriste, laryngaalifrikatiivi	glottal pressed fricative
puristuma, puriatussupistuma	glottal pressure
pyöristynyt = labiaalistunut	
pyöreä = labiaalinen	

pyöristymä, huulten pyöristymä	lip-rounding
pääpaino	primary stress, main stress
radikaalinen, kielentyvi-	subdorsal, radical
rakosupistuma	flat stricture
rakoääne = spirantti t. puolivokaali	
redusoitua, vajaanua	reduce, weaken
redusoitunut, vajaaääntöinen, vajaa	reduced, weakened
rengasrusto	cricoid cartilage
resonanssi = kaje	
resonantti, kajeääne	resonating sound, resonant
rintaääni	chest voice
rotasismi, soristus	rhotacism
rytmijakso	rhythm group
samanlaistua, mukautua = assimiloitua	
sameasointisuus	hoarseness
sammallus, sigmatismi	sigmatism, lisping
sammaltoa	lisp
sananalkuinen (ääne)	initial (sound)
sananloppuinen (ääne)	final (sound), terminal (sound)
sanansisäinen (ääne)	medial (sound)
sanapaino	word stress
sarjasiirtymä, äänteensiirros	sound-shift, consonant shift
sekaaäni, sole	mixed sound
sibilantti, suhuaääne	sibilant
suppea sibilantti	narrow sibilant
väljä sibilantti	wide sibilant
sigmatismi, sammallus	sigmatism, lisping
siirtymä	transition
lähtösiirtymä	offglide, departure
tulosiirtymä	onglide, approach
siirtymä-ääne	transitory sound
sisäheitto, synkopee	syncope
sivupaino	secondary accent
sivuääne, assonantti, (tavun) konsonantti	consonant, assonant
soinnillinen	voiced
soinninsävy, soinninväri	tone quality, tone colour
soinniton	voiceless, unvoiced, breathed
sointi	tone, voice
sole, sekaaäni	mixed sound
sonantti, huippuääne	syllabic sound
sonorincn	sonorous
sonoriteetti, ominaiskuuluvuus	sonority
soristus, rotasismi	rhotacism
spirantti	spirant, fricative
sublingvaalinen, kielenalus-	sublingual
substituoida	substitute
substituutti, korvike (ääne)	substitutum
substituutio	substitution
substraatti	substratum

sulkeuma	closure, closing
supeta	constrict, narrow
supistuma	stricture
pysyvä s.	permanent stricture
värähtelevä s.	vibrational stricture
ahdas, suppea s.	narrow stricture
väljä s.	wide stricture
falsettisupistuma, jänneäänisupistuma	falsetto stricture
kourusupistuma	grooved stricture
kuiskaussupistuma	whispering stricture
laidesupistuma	lateral stricture
rakosupistuma	flat stricture
rintaäänisupistuma	chest voice stricture
sointisupistuma	phonated glottal stricture
tärysupistuma	rolling stricture
suppea (vokaali)	close (vowel)
suuhäly	oral noise
suulaki, kova kitalaki	hard palate
suuontelo	oral cavity, mouth cavity, front cavity
suuväylä	oral channel, buccal channel
suuääanne, oraali	oral sound
švaa, svarabhakti, loisvokaali	schwa
synkopee = sisäheitto	
sävelkulku, intonaatio	intonation
takaheitto, metateesi	metathesis
takaselkä- = postdorsaalinen	
takavalli-, takavallinen = postalveolaarinen	
takavokaali	back vowel
tarke, diakriittinen merkki	diacritical sign
tarkekirjoitus, transkriptio	transcription, phonetic writing
taskuhuulet	false vocal folds, ventricular folds
taskuontelo, Morgagnin tasku	laryngeal ventricle, ventricle of Morgagni
tavu	syllable
tavunalkuinen äänne	initial sound of syllable
tavunloppuinen äänne	final sound of syllable
tavunsisäinen äänne	medial sound of syllable
tavuraja	syllable limit
tehote	emphasis
tehoteoppi, prosodiikka	prosody
tenuis, tenuisklusiili, kova klusiili	hard stop, fortis plosive
tiukka	tense
transkriptio, tarkekirjoitus	transcription
tremulantti, täryäänne	rolled sound, trill
tärytön trernulantti	frictional rolled sound
yksitäryinen tremulantti	flapped sound
puolitremulantti	semirolled sound
triftongi, kolmoisääntiö	triphthong
tunnetehote, emotionaalinen aksentti	emotional emphasis
tärysupistuma	rolling stricture, trill stricture

täryääne, tremulantti	rolled sound, trill
täysvokaali	full vowel
ummistua = supeta	
umpivaihe = okklusio	
umpiääne, klusiili	plosive, explosive, stop, occlusive
uvulaari, -nen, kitakieleke-	uvular sound, uvular
vahvapainoinen	strongly stressed, having a strong stress
vajaaääntöinen = redusoitunut	
velaarinen	velar
velaaristunut	velarized
velaaristuminen, velarisaatio	velarization
vokaali	vowel
suppea v.	close vowel
puolisuppea v.	half-close vowel
puoliväljä v.	half-open vowel
väljä v.	open vowel
ylävokaali	high vowel
välivokaali	mid vowel
alavokaali	low vowel
etuvokaali	front vowel
keskivokaali	mixed vowel, central vowel
takavokaali	back vowel
lavea vokaali, illabiaaliv.	unrounded vowel
pyöreä vokaali, labiaaliv., huulivokaali	rounded vowel
heleä v.	clear vowel
puoliheleä, vaalea v.	half-clear vowel
puolitumma v.	half-dark vowel
tumma v.	dark vowel
vokaalisointu	vowel harmony
vokaalistunut, vokaaliutunut	vocalized
välivokaali	mid vowel
väljä (vokaali)	open (vowel)
yksinäiskonsonantti	simple consonant
yksinäisvokaali, monoftongi	monophthong, monophthongal vowel
yläkajetto	superglottal passages, vocal and nasal tract
ylänieluontelo, nenänieluontelo	nasopharynx
yläsävel	overtone, harmonic
ylävokaali	high vowel
äkkiääne = momentaaninen äänne	
änkyttää	stutter, stammer
äänekkyys	loudness
äänenlaajuus	compass or range of voice
äänenmurros	changing of the voice
ääni	sound, voice
ääniala	register
äänihuulct	vocal folds, vocal chords
äänihuulilisäke	vocal process
äänihuulisointi	phonation
äänilihakset, äänihuulilihakset	thyro-arytcnoid muscles

äänirako, glottis
ääne
äännehistoria
äännekieli
äännelaki
äännenormi
äännetuotos
äänneoppi
äännesubstituutio, äänten sijaus
äännesubstituutti
äänneyhtymä
ääntenmukaus = metafoia
ääntenmuutos
äänteensiirros, sarjasiirtymä
ääntenvaihtelu
äänteitys
ääntöelimet, ääntimet
ääntöliike = artikulaatioliike
ääntymäpaikka = artikulaatiopaikka
ääntymätapa = artikulaatiotapa

glottis
sound, speech sound
history of sounds, historical phonology
sound language
phonetic law, sound law
sound norm, psychophonic sound
sound manifestation
phonetics, phonology, phonemics
(sound) substitution
substitutum
group of sounds, sound combination

sound change, phonetic change
sound shift, consonant shift
gradation
segmentation of sounds
speech organs, vocal organs